

Zarys programu warsztatów retencji rolniczej w Barzkowicach

Termin: 28.11.2025

Miejsce: sala konferencyjna ZODR Barzkowice

10:00 Michał Durka, Dyrektor RZGW Szczecin. Powitanie gości i wprowadzenie: „Jak zatrzymać wodę w warunkach suszy hydrologicznej? Projekty naturalnej retencji realizowane przez Wody Polskie”.

10:45 Artur Furdyna, prezes Towarzystwa Przyjaciół Rzek Iny i Gowienicy: „Znaczenie renaturyzacji rzek w kontekście rosnących niedoborów wody w glebie”.

11:30 Przerwa kawowa.

11:50 Dr inż. Grzegorz Jarnuszewski, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa ZUT, Pracownia Łąkarstwa i Melioracji: „Jak spowolnić odpływ wody w krajobrazie? Dostępne metody, praktyczne działania”.

12:30 Mgr. Inż. Maciej Humiszewski, IMGW- PIB. Pełnomocnik Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego ds. Gospodarki Wodnej: „Klimatyczna nowa rzeczywistość- co nas czeka na podstawie danych i modeli meteorologicznych”.

13:15 Alfred Smolczyński, właściciel gospodarstwa rolnego w Rozwarowie (gm. Kamień Pomorski: „Rolnicza retencja w codziennej praktyce. Sposoby na utrzymanie wody”.

15:00. Podsumowanie warsztatów. Obiad.

Bloki tematyczne:

Klimat się zmienia, rośnie problem z wodą

Choć roczna suma opadów w naszym kraju pozostaje względnie stała (ok. 600 mm), zmienia się ich charakter. Coraz częściej mamy do czynienia z gwałtownymi, nawałnymi deszczami, po których następują długie okresy bezopadowe, szczególnie w kluczowym dla rolnictwa okresie wegetacyjnym. Taka sytuacja prowadzi do szybkiego odpływu wody do rzek, zamiast jej wsiąkania w glebę.

Dane historyczne i współczesne obserwacje nie pozostawiają złudzeń. **Częstotliwość występowania susz w Polsce znacząco wzrosła.** W latach 1951-1981 suszę odnotowywano średnio raz na pięć lat. W okresie 1982-2011 było to już raz na dwa lata, a po 2013 roku susza stała się zjawiskiem niemal corocznym. Przełomowy dla wielu rolników okazał się rok 2018, kiedy w niektórych regionach suma opadów nie przekroczyła 400 mm, co drastycznie ograniczyło produkcję rolną.

Susza to złożony problem, który dotyka wielu sfer naszego życia:

- **Rolnictwo:** Niedobór wody w glebie (susza rolnicza) prowadzi do spadku plonów, strat finansowych i wzrostu cen żywności.
- **Woda pitna:** Obniżenie poziomu wód podziemnych (susza hydrogeologiczna) zagraża wydajności ujęć komunalnych, co może prowadzić do restrykcji w dostawach wody.
- **Energetyka:** Niskie stany wód w rzekach (susza hydrologiczna) ograniczają produkcję energii w elektrowniach wodnych i utrudniają chłodzenie bloków energetycznych.
- **Ekosystemy:** Wysychające rzeki, jeziora i mokradła prowadzą do degradacji siedlisk, wymierania organizmów wodnych i spadku bioróżnorodności.

Co możemy zrobić?

1. Dbłość o glebę poprzez:

- **Zwiększanie zawartości materii organicznej (próchnicy):** Stosuj nawozy naturalne, takie jak obornik, przyoruj słomę oraz uprawiaj międzyplony i poplony. Każdy dodatkowy procent materii organicznej w glebie to możliwość zmagazynowania nawet 200 m³ wody na hektarze.
- **Ograniczenie orki (uprawa bezorkowa):** Pozostawienie resztek poźniwnych na powierzchni pola (mulczowanie) chroni glebę przed parowaniem, erozją i poprawia jej strukturę.
- **Stosowanie płodozmianu:** Odejdźcie od monokultur, które wyjaławiają glebę i zwiększają pobór wody. Zróżnicowane uprawy wspierające bioróżnorodność i zdrowie gleby.

2. Działania spowalniające odpływ wody w krajobrazie:

- **Odtwarzanie zadrzewień śródpolnych i stref buforowych:** Drzewa i krzewy hamują wiatr, ograniczając parowanie, zwiększają wilgotność powietrza i zatrzymują wodę w glebie.
- **Modernizacja systemów melioracyjnych:** Wymagana współpraca ze spółkami wodnymi i sąsiadami, aby urządzenia melioracyjne pełniły funkcję nawadniająco-odwadniającą. Budowa i remont zastawek pozwala zatrzymać wodę w rowach na okresy suszy.
- **Odtwarzanie małej retencji:** poprzez utrzymanie i tworzenie nowych oczek wodnych, niewielkich stawów i mokradł, które magazynują wodę i poprawiają lokalny mikroklimat.

3. Mądre gospodarowanie wodą i uprawami poprzez:

- **Wybór odmian odpornych na suszę:** roślin o mniejszych potrzebach wodnych, np. proso, sorgo, kukurydzę, soję czy słonecznik.
- **Stosowanie precyzyjnego nawadniania:** Systemy nawadniania kropelkowego dostarczają wodę bezpośrednio do korzeni roślin, minimalizując straty wynikające z parowania. Ich efektywność sięga 95%.
- **Ponowne wykorzystanie wody:** Oczyszczone ścieki mogą stanowić alternatywne źródło wody do nawadniania upraw, podobnie jak deszczówka z dachów budynków gospodarczych.

Działania dla mieszkańców

Każdy z nas może przyczynić się do oszczędzania wody poprzez małe, codzienne zmiany i działania w swoim najbliższym otoczeniu.

- **Zbieraj deszczówkę (mikroretencja):** Ustaw beczkę pod rynną lub zainwestuj w podziemny zbiornik na deszczówkę. Zebraną wodę możesz wykorzystać do podlewania ogrodu, mycia samochodu czy spłukiwania toalety. Wiele gmin oferuje dofinansowanie takich inwestycji.
- **Twórz ogrody deszczowe i łąki kwietne:** Zamiast tradycyjnego trawnika, który wymaga regularnego podlewania, załóż łąkę kwietną. Jest ona bardziej odporna na suszę, zatrzymuje wilgoć w glebie i wspiera bioróżnorodność, pomagając owadom zapylającym.
- **Oszczędzaj wodę w domu:** Używaj wodooszczędnego sprzętu AGD, perlatorów na kranach, bierz krótsze prysznice i zakręcaj wodę podczas mycia zębów.
- **Wykorzystuj szarą wodę:** Woda po kąpieli czy praniu (bez silnych detergentów) może posłużyć do spłukiwania toalety lub podlewania roślin.

Kampania „Stop suszy!”

Świadomość skali problemu jest kluczowa dla skutecznego przeciwdziałania suszy. W tym celu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie prowadzi działania edukacyjne, m.in. w ramach projektu [„Stop Suszy! Start Retencji!”](#). Kampania ta ma na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków suszy oraz promowanie dobrych praktyk w zakresie oszczędzania wody i retencji.

W ramach projektu udostępniane są materiały informacyjne, poradniki i broszury, które w przystępny sposób wyjaśniają, jak każdy z nas – rolnik, mieszkaniec wsi i miasta, uczeń – może przyczynić się do poprawy sytuacji wodnej w kraju. Działania te są częścią szerszej strategii, obejmującej aktualizację [Planu przeciwdziałania skutkom suszy \(PPSS\)](#), który jest kluczowym dokumentem systemowym w walce z tym zjawiskiem.